

Lerend Netwerk 'Oriëntatie van Sociaal Werk op Duurzame Ontwikkeling'

Verslag bijeenkomst 27 mei 2011

Aanwezigen: Elke Vanwildemeersch (Vlaamse overheid – dept. LNE – Ecocampus), Katrien Van Poeck (Vlaamse overheid – dept. LNE), Frank Monsecour (Arteveldehogeschool), Agnes Verbruggen (Hogent), Wendy Derynck (KATHO), Muriel Geldhof (Vlaamse overheid – dept. LNE), Annelies Mulier (Vlaamse overheid, dept. LNE – Ecocampus), Sien Van Boven (Arteveldehogeschool), Myriam De Roo (Arteveldehogeschool), Griet Van Herck (Arteveldehogeschool).

Verontschuldigd: Pieter Lievens (KH Kempen), Anneleen Kenis (KU Leuven), Jef Peeters (KH Leuven), Jürgen Loones (Vlaamse overheid – dept. LNE), Tom Lazou (Jeugddienst Globelink), Mathijs Wouters (Jeugddienst Globelink), Greet Van Dael (Jeugddienst Globelink), Soetkin Vanbeselaere (Jeugddienst Globelink), Tiny Alaerts (Jeugddienst Globelink), Michel Tirions (Artesishogeschool), Ruth Lamotte (Vlaamse overheid – dept. OND), Wim Van Opstal (KH Leuven), Leen Hellinckx (KH Leuven), Patrick Vleeschouwer (Arteveldehogeschool), Tine Ternest (KATHO)

Inleiding

Frank Monsecour heet de aanwezigen welkom op de campus Sint-Annaplein van de Arteveldehogeschool. Er is een wijziging in de agenda van vandaag. Gastspreker Anneleen Kenis heeft zich moeten laten verontschuldigen wegens ziekte. Daardoor vervalt de bespreking van "Nieuw ecologisch burgerschap en politisering".

Een 'Intensive Programme' als didactische werkvorm (IPSoS)

Wendy Derynck licht het IP toe en deelt een infomap uit aan de aanwezigen.

Het Intensive Programme (IP) 'Social Work and Sustainable Development' (IPSoS) is ontstaan in de schoot van dit Lerend Netwerk. KATHO, Arteveldehogeschool en KH Kempen werkten samen met internationale partners (uit Finland, Litouwen, Slowakije, Duitsland en Spanje) aan een boeiend programma.

Het IP is een Erasmusprogramma gefinancierd met Europese middelen. Het loopt over 3 jaar: dit jaar vond de bijeenkomst plaats in Kortrijk, volgend jaar zal dat in Gent zijn en het jaar daarna in Geel. Volgend jaar zullen ook Tsjechische partners deelnemen.

Elke partner mocht 7 studenten en 2 docenten afvaardigen. Deze werden ingedeeld in inhoudelijke themagroepjes. In elk groepje werkten studenten mee uit elk land. Aan de hand van een aantal vragen moesten de studenten een rapport en een presentatie voorbereiden over hun topic. De bedoeling was dat alle input uit het IP verwerkt werd in de antwoorden op die vragen. Deze input werd gebracht via lezingen en heel wat

werkveldbezoeken.

Het programma was vrij intensief (min. 3 studiepunten). De studenten kregen vooraf al voorbereidend werk: een 'self-introduction' online plaatsen, hun topic inhoudelijk voorbereiden (bv. goede praktijkvoorbeelden verzamelen) en de neerslag ervan posten op het digitaal leerplatform, elkaars werkjes lezen, een presentatie over hun land maken (in groep), de organisatie van sociaal werk in hun land toelichten en een drietal artikels over duurzame ontwikkeling lezen.

Gedurende het IP werkten ze in werkgroepjes om de input te bediscussiëren en verwerken om te komen tot een antwoord op de vragen. Daarover maakten ze een geschreven rapport en een presentatie van een half uur.

Wendy licht het 'day-by-day schedule' toe. Meestal waren er lezingen in de voormiddag. Alle presentaties komen op de website, net als de opgenomen lezingen: www.Ipsos.katho.be.

- De eerste dag stond in het teken van kennismaking met elkaar, de campus en de stad Kortrijk. De volgende dagen werd inhoudelijk gefocust.
- De tweede dag stond de economische dimensie van DO centraal met lezingen van Jo Lefevere en Peter Tom Jones en bezoeken aan een project van Triodos Bank, Colruyt en Ecopower.
- Dag 3 focuste op de sociale dimensie van duurzaamheid met een lezing van Arto Salonen. Ook Mieke Clymans van Samenlevingsopbouw Antwerpen kwam samen met enkele mensen in armoede langs om te getuigen over ervaringen met energiearmoede. De voormiddag werd afgesloten met een lezing over sociale economie (Kaat Sabbe) om dan in de namiddag een aantal sociale economie projecten te bezoeken.
- Op dag 4 stond de ecologische dimensie centraal met een lezing van Frank Monsecour en van Steven Vromman (Low Impact Man) die een enorme indruk maakte. Het contrast was enorm groot met het bezoek aan een duurzame beurs van bedrijven in de namiddag, waar een lezing van Michael Braungart (Cradle2Cradle) geprogrammeerd was. De docenten interviewden hem en waren het met een aantal van zijn standpunten absoluut niet eens. 's Avonds stond een bioscoopbezoek op het programma met als film "The Age of Stupid". De studenten waardeerden vooral de link met de Noord-Zuid-problematiek die hieruit naar voor kwam.
- Dag 5 ging over een holistische benadering van duurzame ontwikkeling met o.a. lezingen van Kristof Dewael en Jef Peeters. In de namiddag was er een zeer intensief groepsmoment waarbij de studenten focusten op welke competenties nodig zijn om vanuit sociaal werk te werken aan duurzame ontwikkeling en waarbij ze reflecteerden over de internationale definitie van sociaal werk en hoe die gelinkt kan worden aan duurzame ontwikkeling. Wendy licht toe dat dit voor haar een stimulans was om te reflecteren over hoe ze zelf les geeft over sociaal werk en om de perspectieven een stuk te verbreden.
- De zesde dag was er een lezing van Viera Zozulakova over sociale pedagogiek en sociaal werk alsook een interactieve lezing door Tiny Alaerts van Globelink. Er werd bv. een 'duurzaamheids-Hoger-Lager' gespeeld. Globelink heeft volgens Wendy schitterend materiaal om met jongeren aan dit thema te werken.
- Op dag 7 was er een zeer inspirerende lezing van Melinda Madew over oorspronkelijke bewoners van de Filippijnen en de gevolgen van houtkap daar voor hun manier van leven. Zeker een aanrader om te beluisteren op de website. Studenten maakten de bedenking dat er zich over de hele wereld tal van "Avatar"-scenario's afspelen. In de namiddag bezocht de groep het provinciaal Noord-Zuid-centrum in Roeselare, met o.a. een inleefatelier van Studio Globo over energiearmoede en een toelichting van 11.11.11 en Damiaanactie.
- Op dag 8 werd een bezoek gebracht aan de Europese instellingen in Brussel. Wat

vooral duidelijk werd, waren de enorme gevolgen van het Europese landbouwbeleid.

- Dag 9 stond in het teken van leren voor duurzaamheid. Er was een lezing van Katrien Van Poeck over educatie voor duurzame ontwikkeling en een toelichting van Wim Lanbrechts over het AISHE-meetinstrument. Misschien moet dit leeraspect in de toekomst vroeger in het programma aan bod komen.
- De slotdag was voorbehouden voor de presentaties van de studenten die ook via I-tunes bekeken kunnen worden. Ook de werkjes van de studenten komen online.
- Er werd afgesloten met een 'closing party' met optreden van "Orchestre International Du Vetex" en een biologische frituur.

Frank licht toe dat de 7 studenten van de Arteveldehogeschool vorige week een presentatie brachten voor hun collega-studenten. Op korte termijn was er een immens leereffect in die zin dat zij zelf enorm onder de indruk waren van de heel intensieve input op die 10 dagen. Verder gaven ze aan dat hun blik op de diversiteit van sociaal werk én de culturele diversiteit tussen landen erg verbreed was. Ze spraken ook over de mentale verbondenheid met collega-sociaal werkers uit andere landen en duiden op een groot gevoel van verdere expertiseopbouw. Ten slotte vertelden ze ook over de intense integratie van al die elementen in henzelf als toekomstige sociaal werkers.

Wendy deed ook een evaluatie met de studenten van KATHO. De studenten gaven aan dat er heel veel inhoudelijke input kwam maar misschien iets te weinig tijd was om die allemaal te verwerken. Op dat vlak was er ook een groot cultuurverschil merkbaar tussen de docenten van verschillende landen. De Vlaamse docenten waren nogal geneigd het programma goed te vullen.

Deze bedenkingen worden zeker meegenomen naar de voorbereiding van het IP volgend jaar.

Wendy zegt dat een IP organiseren zeer veel werk vraagt. Er moet een (online) boek gepubliceerd worden, een website gemaakt, een 'final report' ingediend, enz.

Myriam vraagt of internationale verschillen en het feit dat hier vooral 'goede voorbeelden' aan bod kwamen in de evaluatie geduid werden. Dit kwam niet systematisch aan bod maar was wel regelmatig onderwerp van discussie tijdens vrije momenten én in de werkgroepen.

Sien ziet zeker de waarde van zo'n IP maar vindt het jammer dat dit voor studenten en docenten het reguliere programma doorkruist. Myriam sluit zich daarbij aan en vult aan dat ook de doorstroming van de leereffecten naar andere studenten beperkt is. Dit is spijtig, gezien de enorme investering in zo'n programma.

Frank zegt dat voor de buitenlandse studenten een wereld openging in die zin dat sociaal werk in veel landen veel minder breed opgevat wordt. Griet vraagt of zij, vanuit hun referentiekader, die linken dan wel zien. Frank denkt dat dit zeker zo is door de opbouw waarbij eerst inhoudelijke thema's uitgediept worden om daarna – bv. via de lezing van Jef Peeters – dat alles te integreren in een theoretisch kader. De enorme verscheidenheid van mogelijkheden in ons beroep is zeker ten volle doorgedrongen. De keuze om te werken met kleine groepjes was zeker ook een meerwaarde. Wendy vult aan dat de boodschap vooral kwam dat het IP zeer inspirerend was. Sien denkt dat het een algemeen verschijnsel is dat mensen die linken tussen bv. welzijn en duurzaamheid moeilijk kunnen leggen, niet enkel in opleidingen maar ook breed maatschappelijk in onze samenleving.

Varia, evaluatie en afspraken bijeenkomsten volgend

academiejaar

Katrien wil graag met de aanwezigen even stilstaan bij de vraag of en op welke manier we in de toekomst (volgend academiejaar) met dit Lerend Netwerk verder gaan. Ze deelt mee dat tijdens de ENSACT-conferentie in Brussel een [presentatie](#) werd gegeven over het LN en licht de belangrijkste krachtlijnen daaruit kort toe. Tijdens de sessie op die conferentie gaf Tiny (Globelink) nog aan dat het jammer is dat er niet meer praktijkwerkers in het LN actief zijn. Zij vond dat Globelink enerzijds veel kon leren uit de bijeenkomsten (men vindt er "woorden" om te praten over wat zij intuïtief altijd aanvoelden als "goed" SW in de context van DO) en anderzijds ook een meerwaarde biedt voor de docenten door steeds de koppeling aan de praktijk te benadrukken.

De aanwezigen zijn het erover eens dat het waardevol is om nog met het LN door te gaan.

Frank beschouwt het boek van Jef Peeters op een bepaalde manier een beetje als een eindproduct van een onderzoekende fase, maar tegelijkertijd ook als een startpunt. Op de Arteveldehogeschool is het boek dit jaar voor het eerst gebruikt met studenten en ook in het team. Er is nog heel wat werk aan de winkel om de linken tussen sociaal werk en DO verder uit te diepen. Ook de banden met het werkveld aanhalen is zeker nog een uitdaging. Er zou bv. een poging ondernomen kunnen worden om de sociaal werkers die in Franks hoofdstuk in het boek aan bod komen in het LN te betrekken. We zouden bv. naar die organisaties kunnen toe gaan en de praktijken verkennen waar zij mee bezig zijn.

Agnes mist een gerichtheid op duidelijke doelen. Ruilverhoudingen opzetten tussen opleidingen en praktijkorganisaties is zeer waardevol. Misschien is er een mogelijkheid in de formule van dienstverlening om ervoor te zorgen dat dit niet voor altijd en voor iedereen vrijwillig engagement blijft. We moeten zeker zoeken naar de waarde van het bijeenkomen, zorgen dat het meer is dan enkel info uitwisselen die ook via de website verspreid kan worden.

Wendy had tijdens het IP het gevoel dat er al zeer veel theoretisch nagedacht werd over de link tussen DO en SW, maar dat er nog meer geïnvesteerd moet worden in de vertaalslag naar de praktijk.

Katrien legt uit dat er dit academiejaar tijdens elke bijeenkomst werd ingegaan op enerzijds een inhoudelijke insteek (meestal een spreker) en anderzijds een didactische werkvorm (bv. film, spelvormen,...). Misschien is het zinvol om in de toekomst een inhoudelijke insteek te koppelen aan een SW-praktijk i.p.v. een werkvorm. Dit biedt de mogelijkheid om die vertaalslag te maken, praktijkwerkers te betrekken en werkvormen aan bod te laten komen geïntegreerd in een concrete context. De aanwezigen vinden dit een goed idee.

Frank vindt ook dat het goed zou zijn op met het LN, dat altijd gefocust heeft op visievorming, in de toekomst ook aan opinievorming te gaan werken. Misschien moeten we eens komen tot opiniestukken. We hebben ongelooflijk veel materiaal en achtergrond en zijn het misschien aan onszelf verplicht om meer in te zetten op tegengas tegenover het dominante discours over sociaal werk. Door meer naar buiten te komen, wordt het draagvlak groter.

Annelies stelt voor om eens na te denken over hoe meer collega's betrokken kunnen worden. Misschien moeten we eens navragen bij de collega's van de KH Leuven wat het resultaat is van het gebruik van het boek doorheen hun hele curriculum.

Myriam vindt het belangrijk om ook expertise te delen met praktijkorganisaties.

Volgende sprekers worden voorgesteld om hetzij vanuit de praktijk, hetzij vanuit een theoretische invalshoek een bijdrage te leveren aan het netwerk: Mieke Clyman (Samenlevingsopbouw Antwerpen), Anneleen Kenis (KU Leuven), Filip De Bodt ('t Uilekot).